

FOLYAMATOS ORVOSTOVÁBBKÉPZÉS

A vizeelési zavarok kórismézése és kezelése (5)

Válogatás az alsó húgyutak betegségeinek, működészavarainak görög-latin és angol elnevezéseiből

ÖSSZEÁLLÍTOTTA, ÉS A KÖZREMŰKÖDŐKET MEGHÍVTA: BÓSZE PÉTER DR.

Fővárosi Szent István Kórház, Nőgyógyászati Osztály, Budapest

KÖZREMŰKÖDŐK: BANYÓ TAMÁS DR.¹, BERÉNYI MIHÁLY DR.², HAMVAS ANTAL DR.³, PAJOR LÁSZLÓ DR.⁴, SIMON ZSOLT DR.²

Gróf Eszterházy Kórház-Rendelőintézet, Urológiai Osztály¹, Pápa; Országos Gyógyintézeti Központ, Andrológiai és Urológiai Osztály², Budapest; Semmelweis Egyetem, Urológiai Klinika³, Budapest; SZTE, Szent-Györgyi Albert Orvos- és Gyógyszertudományi Centrum, Urológiai Klinika⁴, Szeged

BEVEZETÉS Az orvosi irodalomban ebben a vonatkozásban is számos, egymást átfedő – sokszor nehezen értelmezhető – meghatározással, kifejezéssel találkozunk. Ezek között az International Continence Society (ICS) által készített osztályozás igyekszik rendet teremteni. Az alábbi kifejezések, elnevezések alapvetően az ICS legutóbbi fogalomtárából származnak.

ANATÓMIAI KÉPLETEK

MUSCULUS DETRUSOR URINAE
vizeletürítő izom vagy hólyagizom

MEGJEGYZÉS A „detrusor” szó jelentése kilökő, kihajtó (1); detrusio, -onis lelökődés (2). A musculus detrusor urinae-t Donáth (2) *hólyagfali kiürítő izom*, Brencsán (1) a hólyag kiürítésében közreműködő izom néven fordítja. A Nőgyógyászati Onkológia című folyóiratban a vizeletürítő izom elnevezést használtam. Ezek közül a vizeletkiürítő izom kifejezés a legegyszerűbb, legrövidebb. Ennek ellenére – mint lejjebb látható – az összetett fogalmakban még ez is hosszú. A detrusor három szótag, a vizeletürítő izom pedig nyolc. Mindhárom magyar elnevezés tulajdonképpen tükörfordítás. Tekintettel arra, hogy a hólyagfal gyakorlatilag egyetlen szövetes izomból épül fel – a hólyagban más izom nincs –, és a hólyagműködésért (összehúzódsért, tágulásért) ez az izom a felelős, egyszerűen hólyagizomnak is mondhatjuk. Így már egy négy szótagú szót kapunk.

Levelezési cím:

Prof. Dr. Bósze Péter
Fővárosi Szent István Kórház
Nőgyógyászati Osztály
1096 Budapest, Nagyvárad tér 1.
Távbeszélő: (36-1) 275-2172 Távmasoló: (36-1) 398-0288
E-posta: bosze@t-online.hu

Banyó Tamás dr. Véleményem szerint az anatómiai szituációt és a működés leírását tekintve a musculus detrusor vesicae-t „hólyagfali izomzat” néven lehetne jelölni. A detrusor izomzat ugyanis nem egyedüli izomeleme a hólyagnak, mivel a m. interuretricus és a m. trigonalis is részt vesznek annak felépítésében. A működés vonatkozásában elmondható, hogy a detrusor izomzatnak nemcsak a hólyagtartalom maradék nélküli kiürítése a feladata, hanem aktív relaxációja révén a tárolásért (nagy volumen befogadása kis nyomásemelkedés mellett) is felelős izomstruktúra.

Berényi Mihály dr. Húgyhólyagizom.

Hamvas Antal dr. Hólyagizom.

Pajor László dr. A legegyszerűbb és egyértelmű magyar megfelelője a hólyagizom; ez közismert, sokan használják.

Simon Zsolt dr. „vizeletürítő izom vagy hólyagizom” (utóbbi jobb, a hólyagizom nem csak ürít)

MUSCULUS SPHINCTER URETHRAE
húgycsőzáróizom

MEGJEGYZÉS A sphincter, -eris görög szó *záróizmot* jelent (2), a musculus sphincter urethrae megjelölést Brencsán a *húgycső akarattalagos záróizma* névvel fordítja. Egyszerűen húgycsőzáróizomnak mondhatjuk. Mivel a húgycső elzárásában ezen izmon kívül más is részt vesz, ez az izom önmagában nem azonos a *húgycsőzárórendszerrel*. A záróizom megnevezés elviekben jelzős szerkezet (milyen izom? – záró izom), a gyakorlatban azonban már önálló fogalommá vált, ezért egybeírjuk (Orvosi helyesírás szótár). Ennek megfelelően a húgycsőzáróizom is egy szóba

írandó, mert tömörítő birtokos jelzős szerkezet: a húgycsőnek a záróizma, amelyet, ha a ragot és a jelzőt is elhagyjuk, egy szóba kell írni, mivel 6 szótagnál nem hosszabb. Az irodalomban nemritkán olvashatjuk *húgycsőzáró izom*nak írva; feltételezett jelzős szerkezet alapján. Ez ugyan értelmezés kérdése is, az egybe írás – ha a *záróizom* szót önálló fogalomnak tartjuk – mégis helyesebb.

Banyó Tamás dr. A musculus sphincter urethrae valóban húgycsőzáróizom-ként jelölhető, a probléma azonban az, nem tudjuk melyik záróizomról van szó. A húgycső kifolyási ellenállását két izomzat biztosítja, az egyik a sima izomrostokból felépülő, a húgycső állandó, nyugalmi tónusát fenntartó simaizom sphincter, amelyet esetleg „nyugalmi húgycső záróizom”-ként írhatnánk. A másik izomstruktúra harántcsíkolt izmokból épül fel melyet a mai nomenklatúra mint külső harántcsíkolt sphinctert említ. Ennek az izomnak a szerepe az, hogy hasi nyomásemelkedéskor, vagy vizelés közben, akaratlagos működtetésével, az intraurethralis nyomás hirtelen emelésével képesek vagyunk az akaratlan vizeletvesztés megelőzésére, ill. a vizeletsugár megszakítására. Ezt a működést, véleményem szerint hüen tükrözi a Brencsáni „akaratlagos húgycső záróizom” megnevezés.

Berényi Mihály dr. „húgycsőzáróizom” (tetszik), „(...) húgycsőzárórendszerrel” (ebbe az idegek is beleértendő). „Ez ugyan értelmezés kérdése is, az egybe írás – ha a záróizom szót önálló fogalomnak tartjuk – mégis helyesebb.”

Hamvas Antal dr. (...) „húgycsőzáróizom” – miután még ma is vita tárgya hogy van-e belső „akaratlan” záróizomzat, ezért a kettő együttes működését kifejező elnevezést tartom elfogadhatónak.

Pajor László dr. Húgycsőzáróizom a megfelelő kifejezés. Az igaz, hogy önmagában ez nem képes a vizeletfolyást megakadályozni és csak harántcsíkolt izomrostokból áll, de ha a simaizomrostokból álló részt is hozzávesszük, akkor „záróizomzat”.

FOGALMAK, MEGHATÁROZÁSOK

A) INCONTINENCIA (INKONTINENCIA) URINAE vizeletvesztés

MEGHATÁROZÁS Az ICS legutóbbi meghatározása szerint az „urinary incontinence” a vizsgálat alatt észrevehető, akaratlan vizeletfolyás, amely történhet a húgycsővön keresztül vagy más nyíláson át.

MEGJEGYZÉS Az inkontinencia szó a Brencsán-féle szótár szerint visszatartási képtelenséget, az incontinentia urinae vizelet-visszatartási képtelenséget jelent. Használatosak a vizelet-inkontinencia, vizelési inkontinencia stb. kifejezések is. Az incontinentia urinae (angolul urinary incontinence) fogalmára számos magyar kifejezés található: vizeletszivárgás, akaratlan

vizeletürítés, vizeletvesztés, vizeletcsurgás, vizeletcsepegés, vizelet-elcsepegés, vizeletfolyás, vizelettartási képtelenség/elégtelenség, vizelet-visszatartási képtelenség/elégtelenség, akaratlan vizeletvesztés, vizeletvesztés stb. A pontos fordításra nincs egységes álláspont; véleményem szerint a *vizeletvesztés* talán a legmegfelelőbb. Az „akaratlan” jelzőt nem szükséges a vizeletvesztés kifejezés elé tenni, mert akaratlagos vizeletvesztés nem (nagyon) létezik. A *vizeletvesztés* szó egymagában kifejezi a fogalmat. Természetesen a többi kifejezés is teljesen helyénvaló, a közlemények szövegében ezek felváltva használhatók; a magyar nyelv sokszínűségét mutatják.

Banyó Tamás dr. Egyetértek a vizeletvesztés megjelöléssel, tulajdonképpen minden körülményt kifejez.

Berényi Mihály dr. Az elfolyás és elcsepegés a vizelet teljes mennyiségét jelenti; azt akarják mondani? (mértékbeli eltérést fejezhet ki a vizeletelcsepegés és a vizeletfolyás).

Pajor László dr. Az inkontinencia szót nehéz lesz számúzni. Úgy látom, hogy használata egyre terjed és ennek egyszerű a magyarázata. A közvéleményben ez egy szégyellnivaló betegség, ezért szívesebben alkalmazzák a kevésbé érthető, idegen kifejezést. Persze ettől függetlenül jó lenne egyenértékű magyar megfelelőt találni. Úgy érzem, hogy a vizeletvesztés idegen a magyar köznyelv számára. Tekintve, hogy az inkontinencia igen ritkán jelent inkontinencia totalis-t, sokkal inkább inkontinencia partialis-t a hétköznapi ember is a gyakorlatban az utóbbival találkozhat. Így szimpatikusabb számomra a vizeletcsepegés és kissé idegenül hangzik számomra a vizeletvesztés. A vizeletcsepegés tartalmazza azt is, hogy ez akaratlanul történik, hiszen vizeléskor a vizelet folyik és nem csepeg, két vizelés között pedig egy csepp sem folyik el.

Simon Zsolt dr. Jobb: vizeletcsepegés.

STRESS URINARY INCONTINENCE nyomásfokozódásos vizeletvesztés (?)

MEGHATÁROZÁS A stress urinary incontinence a hasüregi nyomás fokozódására (pl. mozgás, köhögés, tüszentés, nevetés, erőlködés stb.) bekövetkező, ép húgycsővön keresztüli akaratlan vizeletürítést jelent, anélkül, hogy előtte vizelési inger jelentkezne.

MEGJEGYZÉS A hazai irodalom a vizeletvesztésnek erre a formájára a *stressz* szót átvette. Az írásmód azonban nagyon változatos: stressz inkontinencia, stressz incontinentia, stresszinkontinencia, sőt még a stressz inkontinencia kifejezés is előfordul. Az Orvosi helyesírási szótár *stresszinkontinencia* formájában írja.

A „stresszinkontinencia” megjelölésnek elfogadott magyar formája nincs. A „stressz” szó a magyar nyelvhasználatban elterjedt, ezért tükörfordításként használható lenne. Jelentése az

értelmező szótár szerint: feszültség, hajszolettség, túlterheltség. Ám a stressz eredetű vizelettartási képtelenség szorosabb értelemben nem feszültség, hajszolettség vagy túlterheltség miatt alakul ki, hanem a hasüregi nyomás hirtelen fokozódása miatt, ami például mozgásra – lépés, ugrás stb. – vagy tüsszentésre, nevetésre is bekövetkezhet. Lépés, ugrás, tüsszentés, nevetés semmi szín alatt nem nevezhető stressznek. Talán a hasüregi nyomás fokozódására utaló elnevezés pontosabban fejezné ki a történéseket. Egy ilyen megnevezés, mint pl. „hasüregi nyomásfokozódásos vizeletvesztés” azonban nehézkes. A „nyomásfokozódásos vizeletvesztés” megjelölés már használhatóbbnak tűnik. Találkozhatunk még a „terheléses” inkontinencia megjelöléssel is, de ez nem terjedt el, jöllehet kifejezőbb, mint a „stressz” inkontinencia elnevezés.

Banyó Tamás dr. A „nyomásfokozódásos vizeletvesztés” elfogadható, támogatom.

Berényi Mihály dr. Nem tetszik a „nyomásfokozódásos”, jobb a „nyomásfokozódás miatti”, kifejezi, hogy előbb volt a nyomásfokozódás.)

Hamvas Antal dr. Szerintem a terheléses vagy a terheléskor jelentkező fejezi ki legjobban a vizeletvesztés e formáját, miután ez esetben a vizeletvesztés nemcsak köhögéskor, hanem egyéb, a hólyagra nyomást kiváltó tevékenység (pl. torna, emelés vagy futás) során is észleli a beteg.

Pajor László dr. Az a baj ezzel a kifejezéssel, hogy az eredeti angol is hibás, így még nehezebb jó magyar megfelelőt találni. Az biztos, hogy nem a stressz váltja ki, hanem leggyakrabban a köhögés. Az egyik lehetőség, hogy megmarad a stresszinkontinencia kifejezés, vagy megpróbáljuk elterjeszteni a köhögéses inkontinencia, vagy a köhögési vizeletcsepegés formát.

URGE INCONTINENCE

sürgösségi vizeletvesztés, sürgösségi vizeletürülés

MEGJEGYZÉS A vizelettartás elégtelenségének ezt a formáját magyarul sürgösségi vizeletvesztésnek vagy még kifejezőbben sürgösségi vizeletürülésnek nevezhetjük. Ebben a vonatkozásban a „vizeletürülés” megnevezés pontosabban leírja a folyamatot, mert nem akaratlan csorgásról, hanem szabályos vizelési inger követő akaratlan vizeletürülésről van szó. Természetesen ez is a vizeletvesztés fogalmába tartozik. Használatos és teljesen kifejező a készletéses vizeletvesztés kifejezés is, amely inkább a leírandók színesítésére szolgál.

Banyó Tamás dr. A fogalom meghatározására az urológusok gondolkodásában talán jobban elterjedt a „készletéses” vagy „készletési” jelző. Bonyolultabbá teszi a dolgot, hogy az urge inkontinenciának két formája ismert, melyek lényegükben különböznek. Az ún. motoros urge inkontinencia a fokozott detrusor működés miatt létrejött, készletéssel kísért akaratlan

vizeletvesztés, azaz „készletéses vizeletvesztés”. A szenzoros urge inkontinenciánál az alacsonyabb ingerküszöb miatt korai vizelési inger jelentkezik, és a beteg a készletés hatására kiüríti a hólyagját, mikor is „készletéses vizeletürülés”-ről beszélhetünk. Bár ezt a felosztást az ICS nem támogatja a szakirodalomban, mégis széles körben elfogadott.

Hamvas Antal dr. A készletés kifejezés jobban jellemzi a beteg panaszát, hiszen ki kell mennie, de nem minden esetben, ami lehet sürgető, de emellett mégis csak vissza tudja tartani a vizeletét. Amikor mégis bevizel, akkor már arról van szó, hogy a készletéses vizeletvesztés állapota jelent meg nála.

Pajor László dr. „Sürgösségi inkontinencia” Az urológus köztudatban mindkét kifejező elnevezés elterjedt, készletéses vizeletcsepegés, sürgösségi vizeletcsepegés egyformán jó.

DETRUSOR OVERACTIVITY rendellenes hólyag-összehúzóds

MEGHATÁROZÁS Detrusor overactivity a vizeletürítő izom rendellenes, akaratlan összehúzódsát jelenti A hólyagfal szabálytalan, fékezetlen összehúzódsának oka idegrendszeri betegség és/vagy a hólyagfal izomzatának működészavara, nagyon ritkán károsodása lehet. Az esetek egy részében azonban a kórokat nem sikerül tisztázni.

Ha a hólyagizom túlműködésének hátterében idegrendszeri elváltozás kimutatható, idegi eredetű rendellenes hólyag-összehúzóds (neurogenic detrusor overactivity), ha nem, ismeretlen eredetű rendellenes hólyag-összehúzódsról (idiopathic detrusor overactivity) a javasolt elnevezés. Ezen fogalmak a legújabb megnevezések között már nem szerepelnek (Hamvas Antal dr. megjegyzése).

NEUROGENIC DETRUSOR OVERACTIVITY idegi eredetű rendellenes hólyag-összehúzóds

IDIOPATHIC DETRUSOR OVERACTIVITY ismeretlen eredetű rendellenes hólyag-összehúzóds

PHASIC DETRUSOR OVERACTIVITY szakaszos rendellenes hólyagizom-összehúzóds

TERMINAL DETRUSOR OVERACTIVITY végszakaszi rendellenes hólyagizom-összehúzóds

MEGHATÁROZÁS Az izom egyetlen, a feltöltés végén jelentkező összehúzóds, aminek következtében a vizelet elcsorog, a hólyag rendszerint teljesen kiürül.

DETRUSOR OVERACTIVITY INCONTINENCE rendellenes hólyagizom-összehúzóds miatti vizeletvesztés

Banyó Tamás dr. A jobb érthetőség kedvéért javaslom ennek a résznek az ICS ajánlás szerinti átrendezését a következők szerint:

DETRUSOR OVERACTIVITY

rendellenes hólyag-összehúzódás (hólyagfal izom túlműködés?)

MEGHATÁROZÁS Urodinamiás vizsgálatkor, a hólyag telődési fázisában, spontán vagy provokációra megjelenő, akaratlan detrusor kontrakciók regisztrálhatók (ICS). A hólyagfal szabálytalan, fékezetlen összehúzódásának oka idegrendszeri betegség és/vagy a hólyagfal izomzatának működészavara, nagyon ritkán károsodása lehet. Az esetek egy részében azonban a kórokat nem sikerül kimutatni.

PHASIC DETRUSOR OVERACTIVITY

szakaszos rendellenes hólyagizom-összehúzódás (szakaszos hólyagfal izom túlműködés?)

TERMINAL DETRUSOR OVERACTIVITY

végszakasz rendellenes hólyagizom-összehúzódás (teltségi hólyagfal izom túlműködés?)

MEGHATÁROZÁS Az izom egyetlen, a feltöltés végén jelentkező összehúzódása, aminek következtében a vizelet elcsorog, a hólyag rendszerint teljesen kiürül.

DETRUSOR OVERACTIVITY INCONTINENCE

rendellenes hólyagizom-összehúzódás miatti vizeletvesztés (hólyagfalizom túlműködés miatti vizeletvesztés?)

Ha a hólyagizom túlműködésének hátterében idegrendszeri elváltozás kimutatható, idegi eredetű rendellenes hólyag-összehúzódás (neurogenic detrusor overactivity), ha nem, ismeretlen eredetű rendellenes hólyag-összehúzódásról (idiopathic detrusor overactivity) a javasolt elnevezés.

NEUROGENIC DETRUSOR OVERACTIVITY

idegi eredetű rendellenes hólyag-összehúzódás (idegi eredetű hólyagfalizom-túlműködés?)

IDIOPATHIC DETRUSOR OVERACTIVITY

ismeretlen eredetű rendellenes hólyag-összehúzódás (ismeretlen eredetű hólyagfalizom-túlműködés?)

Hamvas Antal dr. Hólyagtúlműködés.

Pajor László dr. A legegyszerűbbnek a hólyagizom-túlműködést tartom, és ennek megfelelően szakaszos, illetve végszakaszos hólyagizom-túlműködésről és hólyagizom-túlműködés miatti vizeletcsepegésről lehet szó.

Simon Zsolt dr. Hólyagizom-túlműködés.

REFLEXINKONTINENCIA

idegrendszeri vizeletvesztés

MEGHATÁROZÁS A folyamat hátterében idegrendszeri elváltozás húzódik meg, amely megállapítható, kórismézhető. Az idegrendszeri betegség a hólyag- és a húgycsőműködés zavarát is okozhatja, vizelettartási elégtelenség pedig ennek is, annak

is következménye lehet. Előfordul azonban, hogy mindkettő egyidejűleg fennáll.

MEGJEGYZÉS A reflexinkontinencia elnevezést a magyar irodalomban is többnyire így használják. Tekintettel azonban arra, hogy idegrendszeri betegség következménye, egyszerűen idegrendszeri vizeletvesztésnek nevezhetjük.

Banyó Tamás dr. Mivel a jelenség meghatározott szintű (suprasacralis) idegrendszeri károsodásra jellemző és a reflex szó használata elfogadott a magyar nyelvben javaslom a „reflexes vizeletvesztés” megjelölést. Megjegyzem még, hogy az ICS legújabb terminológiai ajánlásában nem javasolja a „reflex inkontinencia” használatát.

Berényi Mihály dr. Maradhatna a reflex, hiszen már az értelmező szótárakban is benne van: reflexes vizeletvesztés, az „idegrendszeri” nem nyerte el a tetszésemet.

Hamvas Antal dr. Ez szerintem jó elnevezés, nem kell változtatni.

Pajor László dr. Nem biztos, hogy itt keresni kell a magyar megfelelőt. A reflex szó ugyanis közismert, már Pavlov kutyája óta tudjuk, hogy ez idegi működés, sőt még azt is, hogy idegpályák és központ is kell hozzá. Nem javaslom helyette az idegrendszeri vizeletvesztés fogalmát, mert az többet jelent, hiszen itt pontosan a vizelés reflexívének betegségéről van szó és nem általában az idegrendszer betegségéről.

OVERFLOW INCONTINENCE

túlfolyásos vizeletvesztés

MEGJEGYZÉS a túlfolyásos vizeletcsorgás magyar megnevezés teljesen megfelelő, és szemléletesen fejezi ki a történéseket. A hólyagfal gyenge, nem képes összehúzódni, ezért a vizelettelődés szakaszában túlfeszül. A hólyag tágulása azonban véges, és amikor már túltágul, a vizelet elfolyik, mintegy „túlszordul” (olykor evvel a szóval is találkozhatunk az irodalomban).

Az ICS fogalomtárában az „overflow incontinence” nem szerepel. A vizeletürítő izom csökkent működéséről csak a vizeletürítés zavarai részben olvashatunk, ahol három meghatározás szerepel:

Banyó Tamás dr. „A hólyagfal gyenge, nem képes összehúzódni,” vagy húgycső elzáródás miatt a vizelet a hólyagból nem tud kiürülni, „ezért (...)”

Pajor László dr. Az elterjedt magyar megfelelő, túlfolyásos vizeletvesztést, vizeletcsepegést jónak tartom.

DETRUSOR UNDERACTIVITY

renyhe hólyagizom

MEGHATÁROZÁS A vizeletürítő izom nem megfelelő mértékű és/vagy idejű összehúzódására utal, amelynek következtében a vizeletürítés elhúzódik és/vagy a hólyag nem ürül ki teljesen.

Banyó Tamás dr. Renyhe hólyagfalizom?

Hamvas Antal dr. Hólyagizom-renyheség.

ACONTRACTILE DETRUSOR bénult hólyagizom

MEGHATÁROZÁS Bénult hólyagizomról akkor beszélünk, ha a nyomásmérési vizsgálattal a vizeletürítő izom összehúzódása nem mutatható ki.

Banyó Tamás dr. Bénult hólyagfalizom?

Hamvas Antal dr. Hólyagizom-bénultság.

Pajor László dr. A renyhe hólyagizom működés helyett, talán jobb lenne gyengült, vagy gyenge hólyagizom működésről beszélni, a bénult hólyagizom viszont találó.

POST VOID RESIDUAL visszamaradt vizelet, maradványvizelet

MEGHATÁROZÁS A megjelölés közvetlenül a vizeletürítés után mért, hólyagban maradt vizelet mennyiségét jelenti.
MEGJEGYZÉS Mind a három fogalom az abnormal detrusor activity (kóros húgyhólyagműködés) cím alatt található.

Berényi Mihály dr. post void (residual) residuum

Hamvas Antal dr. Visszamaradó vizeletmennyiség.

Pajor László dr. A visszamaradt vizelet helyett a rövidebb és egyszerűbb maradék vizelet megjelölését tartom szerencsésebbnek és ez el is van terjedve az urológiai gyakorlatban.

URODYNAMIC STRESS INCONTINENCE nyomásvizsgálat alatti vizeletvesztés

MEGHATÁROZÁS A hólyag feltöltése alatti vizeletvesztés, amely a hasúri nyomásfokozódásra következik be anélkül, hogy a vizeletürítő izom összehúzódna.

Banyó Tamás dr. (nyomásfokozódásos?)

Berényi Mihály dr. Urodinamiás vagy urodinamikai?

Hamvas Antal dr. Urodinamikai vizsgálattal igazolt terheléses vizeletvesztés.

B) URETHRA (HÚGYCSŐ)

NORMAL URETHRAL CLOSURE MECHANISM szabályos húgycsőzáró működés

MEGHATÁROZÁS A húgycső zárása akkor megfelelő, ha a húgycsőben a nyomás a hólyagfeltöltés alatt is elegendő ahhoz, hogy a vizelet ne cseppenjen el, még akkor sem, ha a hasúri nyomás fokozódik. A vizeletürítő izom rendellenes összehúzódása miatti vizeletvesztés nem zárja ki a szabályos húgycsőzáró működést.

Pajor László dr. A normális szó elterjedt, közismert, ezért megtartható a szó szerinti fordítás: normális húgycsőzáró mechanizmus.

INCOMPETENT URETHRAL CLOSURE MECHANISM elégtelen / nem megfelelő húgycsőzáró működés

MEGHATÁROZÁS Nem megfelelő a húgycsőzáró működés, ha a húgycsővön keresztül a vizelet elcsorog anélkül, hogy a vizeletürítő izom összehúzódna.

Banyó Tamás dr. (elégtelen?)

Berényi Mihály dr. A mechanizmus már magyar szó, maradjon.

Pajor László dr. Az előzőhöz hasonlóan: hibás húgycsőzáró mechanizmus.

Simon Zsolt dr. „nem megfelelő húgycsőzáró működés” (szerkezet)

NORMAL URETHRA FUNCTION szabályos húgycsőműködés

MEGHATÁROZÁS A húgycső a vizeletürítés alatt teljesen megnyílik és a vizeletürítés végéig ernyedtt állapotban marad.

Pajor László dr. Normális húgycsőműködés.

ABNORMAL URETHRA FUNCTION kóros húgycsőműködés

MEGHATÁROZÁS A húgycső megnyílása és/vagy elernyedése a vizeletürítés alatt nem megfelelő a húgycső szerkezeti, anatómiai elváltozásai vagy fokozott izomműködése miatt.

Pajor László dr. Kóros húgycsőműködés.

UNSTABLE URETHRA, URETHRAL INSTABILITY bizonytalan húgycső

MEGHATÁROZÁS Az ICS korábbi meghatározása szerint urethral instability-ről akkor beszéltünk, ha a húgycsőben a nyomás a vizelettárolás szakaszában, nyugalmi állapotban – tehát nem a hasúri nyomás fokozódására – 15 vízcentimétert meghaladó mértékben váltakozik; a nyomás hirtelen csökken, és a vizelet elfolyik. Vizelési inger nem keletkezik. A nyomáscsökkenés a húgycsőnyomás mérésével igazolható. Az ICS legutóbbi elnevezései között – a félreértéseket okozó, nem egyértelműen alkalmazható – urethral instability elnevezést már nem találjuk, helyette az urethral relaxation incontinence kifejezés szerepel, amelynek meghatározása: a húgycső elernyedéséből származó, hasúri nyomásfokozódás és a vizeletürítő izom összehúzódása nélkül bekövetkező, akaratlan vizeletvesztés. Magyarul a rendellenes húgycsőelernyedés megjelölés található leírja a folyamatot.

MEGJEGYZÉS Szószerinti fordításban húgycső-bizonytalanságnak mondhatjuk, de a bizonytalan húgycső talán kifejezőbb.

Banyó Tamás dr. Mivel a húgycső egyik legfontosabb funkciója a megfelelő húgycsőzárási nyomás fenntartása, pontosabb lenne ezt az állapotot „bizonytalan zárású húgycső”-ként leírni.

URETHRAL RELAXATION INCONTINENCE rendellenes húgycsőelernyedés

Banyó Tamás dr. Itt a rendellenes húgycsőelernyedés miatt vizeletvesztés is bekövetkezik! Javasolom a „húgycsőelernyedési vizeletvesztés” megnevezést.

Berényi Mihály dr. elégtelen húgycsőelernyedés.

Pajor László dr. A bizonytalan húgycső, vagy húgycső-bizonytalanság nem adja vissza az angol fogalom lényegét, jobb lenne megtartani a magyar nyelvben részben már elfogadott instabil jelzőt, így a fogalom instabil húgycső lenne.

Hamvas Antal dr. A rendellenes húgycsőműködés jól kifejezi a megváltozott működést, hiszen mindkét utóbbi esetben ennek következménye az akaratlan vizeletvesztés lesz.

URETHRAL HYPERMOBILITY felső húgycsőszűkülés

MEGHATÁROZÁS Az elválkozás a húgycsővet rögzítő szalagok, izmok károsodása miatt jön létre úgy, hogy a húgycső felső részének rögzítő, támasztó rendszere meggyengül, s a húgycső felső része lesüllyed. A húgycső felső részéhez tartozó külső zárszerkezet (sphincter urethrae) azonban anatómiaiailag ép.

MEGJEGYZÉS A szószerinti fordítás – fokozott húgycső elmozdulás – nem tűnik szerencsésnek; a felső húgycsőszűkülés jobban kifejezi a rendellenességet. (BM: igen)

Banyó Tamás dr. A probléma csak az, hogy a proximális húgycsőnek normál körülmények között is van egy bizonyos elmozdulása (süllyedése). Kóros körülmények között ez fokozott, ezért megfontolásra ajánlom a „fokozott felső húgycsőszűkülés”, vagy netalán a „felső húgycsőlazaság” megjelölést.

Hamvas Antal dr. Fokozottan mozgékony húgycső, vagy a rendellenes mértékű húgycsőszűkülés elfogadható kifejezés.

Pajor László dr. Az angol kifejezés nem arról szól, hogy a felső húgycső süllyed, hanem hogy a környező rögzítő szalagok hibája miatt jobban mozog, kitér, mint normális körülmények között. Javaslatom; húgycső túlmozgás, esetleg a húgycső kóros túlmozgása.

Simon Zsolt dr. Húgycső-túlmozdulás.

INTRINSIC SPHINCTER DEFICIENCY károsodott húgycsőzárási izom

MEGHATÁROZÁS A betegség lényege az, hogy a húgycső zárószerkezete nem megfelelő, a húgycső a hólyagtelődés szakaszában sem zár teljesen, és a vizelet elcseppen, elfolyik.

Banyó Tamás dr. A „belső húgycsőzárási izom gyengeség” használata elterjedt, javasolom megtartani.

Berényi Mihály dr. A meghatározásban az „elcseppen” helyett jobb az „elcsepeg”.

Hamvas Antal dr. Valódi záróizomelégtelenség vagy húgycső-záróizom-elégtelenség. Ez a kifejezés jól bemutatja, hogy nem a húgycső süllyedése az oka a vizeletvesztésnek, hanem a záróizom elégtelensége, amely ettől függetlenül jelentkezik.

Pajor László dr. A vizelet akkor is elcsepeghet, ha a záróizom jól működik, erre a legjobb példa a stresszinkontinencia. Ha azonban a záróizom belső hibája, saját működési zavara áll fenn, akkor beszélünk intrinsic sphincter deficiency-ről. Javaslatom: a húgycsőzárási izom saját hibája.

Simon Zsolt dr. Belső húgycsőzárási izom-elégtelenség.

NON-RELAXING URETHRAL SPHINCTER OBSTRUCTION nem elernyedő húgycsőzárási izom

MEGHATÁROZÁS A vizeletürítés alatt a húgycső szűk marad, mivel a húgycsőzárási izom idegrendszeri elválkozás miatt nem lazul el kielégítően.

STRICTURA URETHRAE húgycsőszűkülés

C) VESICA URINARIA (HÚGYHÓLYAG)

NORMAL DETRUSOR FUNCTION

szabályos hólyagműködés

MEGHATÁROZÁS A vizelettelődés szakaszában akkor mondjuk a hólyag működését szabályosnak, ha a hólyag megfelelően feltölthető anélkül, hogy benn a nyomás lényegesen vagy egyáltalán változna. A feltöltés alatt a vizeletürítő izom akaratlanul nem húzódik össze.

Pajor László dr. Jobb lenne meghagyni így, hogy normális hólyagizom-működés.

DETRUSOR SPHINCTER DYSSYNERGIA

összehangolatlan hólyag - húgycső működés

MEGHATÁROZÁS A vizeletürítő izom vizelés alatti összehúzódásával egyidejűleg a húgycső körüli harántcsíktolt izmok is összehúzódnak. Háttérben idegrendszeri elváltozás nem mutatható ki.

Banyó Tamás dr. Elírás lehet, mivel a detrusor-sphincter-dyssynergia mögött mindig, (suprasacralis) gerincvelői lézió mutatható ki. A megjelöléssel egyetértek.

Pajor László dr. Nincs szinkronban a hólyagizom-összehúzódás és a húgycsőzáróizom elernyedése. Javaslatom: eltérő hólyag-húgycső működés.

Hamvas Antal dr. Miután e kórkép oka mindig idegi eredetű, így az összehangolatlan hólyag-húgycső működés jól kifejezi hogy a „vezérléssel”, az idegrendszerrel van a baj.

BLADDER OUTLET OBSTRUCTION

hólyagkimenet-eldugulás

MEGHATÁROZÁS A vizeletkiáramlás útjának beszűkülésére használt általános fogalom. A vizeletürítő izom megfelelően vagy fokozottan összehúzódik, a vizeletkifolyás ennek ellenére lefojtott.

Banyó Tamás dr. (elzáródás?)

Berényi Mihály dr. Az eldugulás teljes elzáródást jelent: occlusio.

Hamvas Antal dr. A kádályozott hólyagürülés.

Pajor László dr. A legegyszerűbb fogalom, amely a gyakorlatban is használatban van, a hólyagelzáródás.

Simon Zsolt dr. A dugulás jobb.

DYSFUNCTIONAL VOIDING

szakaszos vizelés

MEGHATÁROZÁS A vizelet lüktetésszerűen – váltakozva szabályosan majd lassabban – ürül, vagy az egyenletes vizeletürülés egyszer-egyszer megszakad, vagyis a vizelet szakaszosan és nem folyamatosan ürül. Oka a húgycső körüli izmok akaratlan, időnkénti összehúzódása.

Banyó Tamás dr. Csak annyi megjegyzésem lenne, hogy a dysfunctionalis vizelés neurológiailag normál egyéneknél figyelhető meg.

Hamvas Antal dr. Szabálytalan hólyagürítés.

PROVOCATIVE MANOEUVRES

izom-összehúzódást kiváltó mesterkedés

MEGHATÁROZÁS A nyomásvizsgálat alatt, a vizeletürítő izom összehúzódását serkentő módszer, például: gyors feltöltés, lehűtött vagy savas feltöltő folyadék, helyzetváltoztatás stb.

Berényi Mihály dr. (...) A meghatározásban („izom-összehúzódást kiváltó mesterkedés”) a pejoratív mesterkedés helyett jobb a mesterfogás, még a magyarrá lett manőver helyett is.

Hamvas Antal dr. A hólyag ürítését provokáló eljárás, vagy a hólyagműködést kiváltó inger.

Pajor László dr. Ez a fogalom nem csak az urodinámiában használatos: provokáló módszer.

Simon Zsolt dr. (provokáció)

IRODALOM

1. Berencsán J. Orvosi Szótár. Medicina Kiadó, Budapest, 2002
2. Donáth T. Lexicon anatomiae. Semmelweis Egyetem, Budapest

A FENTIEK ALAPJÁN ÖSSZEÁLLÍTOTT, ÁLTALÁNOS HASZNÁLATRA JAVASOLT NEVEZÉKTAN

musculus detrusor urinae	hólyagizom
musculus sphincter urethrae	húgycsőzáróizom
detrusor overactivity	hólyagizom-túlműködés
phasic detrusor overactivity	szakaszos hólyagizom-túlműködés
terminal detrusor overactivity	végszakaszi hólyagizom-túlműködés
neurogenic detrusor overactivity	idegrendszeri hólyagizom-túlműködés
idiopathic detrusor overactivity	ismeretlen eredetű hólyagizom-túlműködés
detrusor underactivity	hólyagizom-renyheség
acontractile detrusor	bénult hólyagizom

incontinencia (inkontinencia) urinae	vizeletcsepegés
detrusor overactivity incontinence	hólyagizom-túlműködéses vizeletcsepegés
overflow incontinence	túlfolyásos vizeletcsepegés
reflexinkontinencia	reflexes vizeletcsepegés
stress urinary incontinence	nyomásfokozódásos vizeletcsepegés*
urge incontinence	készítetési vizeletcsepegés
urodynamic stress incontinence	nyomásvizsgálat alatti vizeletvesztés
urethral relaxation incontinence	húgycső-elernyedési vizeletcsepegés
post void residual	maradékvízlet
urethra	húgycső
normal urethral closure mechanism	ép húgycsőzáró rendszer*
incompetent urethral closure mechanism	hibás húgycsőzáró rendszer
normal urethra function	ép húgycsőműködés
abnormal urethra function	kóros húgycsőműködés
unstable urethra, urethral instability	bizonytalan zárású húgycső
urethral hypermobility	húgycsőlazulás*
intrinsic sphincter deficiency	húgycsőzáróizom-gyengeség
non-relaxing urethral sphincter obstruction	nem elernyedő húgycsőzáróizom
trictura urethrae	húgycsőszűkület
vesica urinaria	húgyhólyag
normal detrusor function	ép hólyagizom-működés

detrusor sphincter dyssynergia	összehangolatlan hólyag-húgycső-működés
bladder outlet obstruction	hólyagelzáródás
dysfunctional voiding	szakaszos vizelet
provocative manoeuvres	izom-összehúzódnást kiváltó módszerek

* Ezek meghatározásra egységesnek mondható álláspontot a résztvevők nem alakítottak ki.

FELHÍVÁS

Kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy a fenti kifejezésekkel, meghatározásokkal kapcsolatos megjegyzéseiket, véleményüket küldjék el a szerkesztőségnek.

A legegyszerűbbnek tűnő megjegyzést, javaslatot is hála-lánsan köszönjük.

A szerkesztőség.